

บทสัมภาษณ์ ดร.นพ.ยศ ตีระวัฒนานนท์ เลขาธิการมูลนิธิและนักวิจัยอาวุโส HITAP

Interview of Dr. Yos Thiravatanon, Secretary-General of the Foundation and Senior
Researcher, HITAP

เรืองสิทธิ์ เนตรนวลไย

Ruangsit Netnuanyai

โรงพยาบาลวชิระภูเก็ต

Vachira Phuket Hospital, Thailand E-mail: netnuanyai@gmail.com

Received 20/06/2022

Revised 20/07/2022

Accepted 12/08/2022

บทคัดย่อ

ภูมิหลัง: การประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ (Health Technology Assessment: HTA) เป็นกระบวนการสำคัญในการพิจารณาผลกระทบของเทคโนโลยีทางการแพทย์และนโยบายสุขภาพในระบบสาธารณสุข โดยมุ่งเน้นให้เกิดการตัดสินใจที่ใช้หลักฐานทางวิชาการเป็นพื้นฐานเพื่อนำไปสู่การจัดสรรทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพและเป็นธรรม ในประเทศไทยหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในด้านนี้คือ โครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ (HITAP) ซึ่งดำเนินงานวิจัยและให้คำแนะนำเชิงนโยบายแก่หน่วยงานรัฐมาอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม การประยุกต์ใช้ HTA ในการกำหนดนโยบายยังคงมีความท้าทายในหลายมิติ เช่น การขาดความเข้าใจของผู้กำหนดนโยบายและบุคลากรสาธารณสุขเกี่ยวกับแนวทางการประเมินและความท้าทายในการประยุกต์ใช้ผลการวิจัยในบริบทที่แตกต่างกัน

วัตถุประสงค์การวิจัย: (1) เพื่อศึกษาบทบาทและกระบวนการดำเนินงานของ HITAP ในการพัฒนาและส่งเสริมการใช้ HTA ในระบบสาธารณสุขของประเทศไทย (2) เพื่อวิเคราะห์อุปสรรคและความท้าทายในการดำเนินงาน HTA ในบริบทของประเทศไทย (3) เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาและขยายบทบาทของ HTA ให้มีประสิทธิภาพและเกิดผลกระทบเชิงนโยบายที่เป็นรูปธรรม

ระเบียบวิธีการวิจัย: การวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิเคราะห์เชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้เชี่ยวชาญ นักวิจัย และผู้กำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับ HITAP และกระบวนการ HTA รวมถึงการทบทวนวรรณกรรมจากแหล่งข้อมูลวิชาการและรายงานการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ได้ถูกวิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อระบุประเด็นสำคัญเกี่ยวกับบทบาทของ HITAP อุปสรรคในการดำเนินงาน และแนวทางการพัฒนา HTA ในอนาคต

ผลการวิจัย: ผลการศึกษพบว่า HITAP มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการใช้ HTA ในการกำหนดนโยบายสาธารณสุขของประเทศไทย โดยเฉพาะในด้านการพิจารณาบรรจุยาและเทคโนโลยีทางการแพทย์เข้าสู่บัญชียาหลักแห่งชาติ และการสนับสนุนข้อมูลเชิงประจักษ์ให้กับสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) อย่างไรก็ตาม อุปสรรคสำคัญของการดำเนินงาน HTA ในประเทศไทย ได้แก่ การขาดความเข้าใจของผู้กำหนดนโยบายและบุคลากรทางสาธารณสุขเกี่ยวกับกระบวนการ HTA การขาดแคลนทรัพยากรบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญ และข้อจำกัดด้านงบประมาณ นอกจากนี้ ยังพบว่าในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 HITAP มีบทบาทสำคัญในการให้คำแนะนำเชิงนโยบายเกี่ยวกับมาตรการควบคุมโรค แนวทางการจัดหาวัคซีน และการประเมินความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากรด้านสาธารณสุข

สรุปผล: การศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่า HITAP เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อน HTA ในประเทศไทย โดยช่วยให้การตัดสินใจเชิงนโยบายในระบบสาธารณสุขมีความเป็นวิทยาศาสตร์และใช้หลักฐานเชิงประจักษ์มากขึ้น อย่างไรก็ตาม ยังคงมีความท้าทายที่ต้องได้รับการแก้ไข เช่น การเพิ่มการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับ HTA ในหมู่ผู้กำหนดนโยบายและบุคลากรสาธารณสุข การพัฒนากำลังคนด้าน HTA และการเพิ่มแหล่งงบประมาณสนับสนุนงานวิจัยด้านนี้ เพื่อให้การใช้ HTA สามารถส่งผลกระทบเชิงนโยบายที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

คำสำคัญ: การประเมินเทคโนโลยีด้านสุขภาพ, HITAP, นโยบายสุขภาพ, ระบบสาธารณสุข, การตัดสินใจเชิงนโยบาย

Abstract

Background: Health Technology Assessment (HTA) is an important process in considering the impact of medical technologies and health policies in the public health system. It focuses on making decisions based on scientific evidence to lead to efficient and equitable resource allocation. In Thailand, the leading agency in this area is the Health Technology Assessment and Policy Project (HITAP), which has continuously conducted research and provided policy advice to government agencies. However, the application of HTA in policymaking still faces challenges in many dimensions, such as the lack of understanding among policymakers and public health personnel about the assessment approach and the challenges in applying research results in different contexts.

Research Objectives: (1) To study the role and process of HITAP in developing and promoting the use of HTA in the public health system of Thailand. (2) To analyze the obstacles and challenges in implementing HTA in the Thai context. (3) To propose guidelines for developing and expanding the role of HTA to be effective and create tangible policy impacts.

Methodology: This research is a qualitative analysis study using in-depth interviews with experts, researchers, and policymakers involved in HITAP and the HTA process, as well as a literature review from academic sources and related study reports. The data were analyzed using content analysis to identify key issues regarding HITAP's role, barriers to implementation, and future HTA development directions.

Results: The results of the study found that HITAP plays an important role in supporting the use of HTA in public health policy-making in Thailand, especially in terms of considering the inclusion of drugs and medical technologies in the national list of essential medicines and providing evidence-based data to the National Health Security Office (NHSO). However, the main barriers to HTA implementation in Thailand include the lack of understanding among policymakers and public health personnel about the HTA process, the lack of skilled human resources, and budget constraints. In addition, during the COVID-19 pandemic, HITAP played an important role in providing policy advice on disease control measures, vaccine procurement guidelines, and cost-effectiveness assessment of public health resources.

Conclusions: This study suggests that HITAP is an important mechanism for driving HTA in Thailand by helping policy decisions in the public health system to be more scientific and evidence-based. However, there are still challenges that need to be addressed, such as increasing awareness and understanding of HTA among policymakers and public health personnel, developing HTA workforce, and increasing funding sources to support research in this area. To enable HTA to have more effective policy impact

Keywords: Health Technology Assessment, HITAP, Health Policy, Public Health System, Policy Decision

บทสัมภาษณ์ ดร.นพ.ยศ ตีระวัฒนานนท์ เลขาธิการมูลนิธิและนักวิจัยอาวุโส HITAP

" ความสำเร็จของ HITAP หรือประเทศไทยในฐานะที่มีระบบประเมินเทคโนโลยีด้านสุขภาพที่ดีประเทศหนึ่ง เกิดจากการทำหนักและความมุ่งมั่นของเจ้าหน้าที่ทุกคนใน HITAP และหน่วยงานประเมินเทคโนโลยีอื่นๆในประเทศ และจากการเห็นประโยชน์ส่วนรวมของสังคมของผู้กำหนด นโยบายและบุคลากรทางการแพทย์ "

บทสัมภาษณ์โดย : ดร.เรืองสิทธิ์ เนตรนวลโย (นักวิเคราะห์นโยบายและแผน
รองบรรณาธิการบริหารวารสารฯ)

ดร.นพ.ยศ ตีระวัฒนานนท์
เลขาธิการมูลนิธิและนักวิจัยอาวุโส HITAP

ในวารสารวิทยาศาสตร์สุขภาพและสาธารณสุข วชิระภูเก็ต ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 นี้ เราจะนำท่านผู้อ่านมารู้จักกับหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญทางด้านการงานวิจัยหน่วยงานหนึ่งของประเทศไทย นั่นคือ โครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ (Health Intervention and Technology Assessment Program) หรือ HITAP (ไฮแทป) ซึ่งขับเคลื่อนโดยผู้นำหลักขององค์กรที่มีนามว่า ดร.นพ.ยศ ตีระวัฒนานนท์ เลขาธิการมูลนิธิและนักวิจัยอาวุโสของ HITAP

❖ มาทำความรู้จัก HITAP

โครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ (Health Intervention and Technology Assessment Program) หรือ HITAP (ไฮแทป) ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2550 เป็นองค์กรวิจัยกึ่งอิสระ ภายใต้สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข และเป็นส่วนหนึ่งของโครงการเมธีวิจัยอาวุโส สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) มีพันธกิจหลัก คือ ศึกษาผลกระทบทั้งบวกและลบที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยีหรือนโยบายด้านสุขภาพ และนำข้อมูลดังกล่าวไปนำเสนอเพื่อใช้ในการตัดสินใจด้านนโยบายของภาครัฐ เช่น คณะอนุกรรมการพัฒนาบัญชียาหลักแห่งชาติ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติและหน่วยงานต่างๆ ภายใต้กระทรวงสาธารณสุข นอกจากนี้ HITAP ยังทำงานในระดับนานาชาติ โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา โดยเน้นการเข้าไปสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพให้ประเทศเหล่านั้นสามารถทำประเมินเทคโนโลยีด้านสุขภาพด้วยตนเอง

❖ การประเมินเทคโนโลยีด้านสุขภาพคืออะไร

การประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ หรือ Health Technology Assessment (HTA) หมายถึง การศึกษาผลกระทบด้านบวกและลบที่เกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นจากการใช้เทคโนโลยีหรือนโยบายทั้งในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งผลกระทบที่พิจารณาอาจรวมถึงผลกระทบด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคมและจริยธรรม ข้อมูลเหล่านี้จะช่วยผู้บริหารประกอบการตัดสินใจสำหรับลงทุนหรือจัดสรรทรัพยากรในระบบสุขภาพให้วางอยู่บนหลักฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งจะส่งเสริมให้ประชาชนและกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ในสังคมสามารถตรวจสอบ และวิพากษ์การบริหารทรัพยากรสาธารณะได้อย่างถูกต้อง เกิดความโปร่งใส

❖ ทำไมต้องประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ

เทคโนโลยีและนโยบายนับเป็นองค์ประกอบสำคัญของระบบสุขภาพ อย่างไรก็ตามเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพมีความหลากหลาย มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เทคโนโลยีหรือนโยบายที่ใช้ได้ผลดีในสถานที่หนึ่งอาจไม่เหมาะสมสำหรับอีกสถานที่หนึ่ง ประกอบกับทรัพยากรในระบบสุขภาพมีจำกัดจึงต้องพิจารณาเลือกใช้เฉพาะเทคโนโลยีและนโยบายที่เหมาะสม

❖ จากที่เราทราบว่าโครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ (Health Intervention and Technology Assessment Program) หรือ HITAP (ไฮแทป) ได้ก่อตั้งขึ้นโดยมีพันธกิจหลักคือเพื่อศึกษาผลกระทบทั้งบวกและลบที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยีหรือนโยบายด้านสุขภาพ และนำข้อมูลดังกล่าวไปนำเสนอเพื่อใช้ในการตัดสินใจด้านนโยบายของภาครัฐ ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ.2550 จนถึงปัจจุบัน เราจะเห็นการพัฒนาและเติบโตขององค์กรอย่างต่อเนื่อง มีนโยบายด้านสุขภาพที่มีประโยชน์ต่อประชาชนเกิดขึ้นมากมายจากการทำงานวิจัยขององค์กร อยากทราบว่าการทำงานตลอด 15 กว่าปีที่ผ่าน มา ในฐานะผู้บุกเบิกขององค์กร ได้พบเจอกับปัญหาอุปสรรคในการทำงานอย่างไรบ้าง รวมถึงการจัดหาแหล่งสนับสนุนด้านงบประมาณต่างจัดทำอย่างไร อยากให้ช่วยแชร์ประสบการณ์ตรงนี้ให้พวกเราได้เรียนรู้เพื่อจะได้นำไปปรับใช้ในการทำงานขององค์กรของเราต่อไป

❖ HITAP คงเหมือนหน่วยงานวิจัยอื่นๆที่ต้องฟันฝ่าปัญหาและอุปสรรคต่างๆที่เกิดขึ้นตลอดเวลา ทั้งเรื่องของบุคลากรที่เป็นหัวใจสำคัญของหน่วยงานวิจัย ซึ่งไม่ใช่เรื่องแปลกที่จะมีหน่วยงานต่างๆทั้งภาครัฐและเอกชน ในและต่างประเทศให้ความสนใจอยากได้บุคลากรของไฮแทปไปร่วมงาน เราจึงมีอัตราการหมุนเวียนบุคลากรบางกลุ่มค่อนข้างสูง โชคดีและการวางแผนที่ดีทำให้ไฮแทปสามารถคงบุคลากรที่เป็นแกนนำสำคัญให้อยู่กับองค์กรและสร้างคนรุ่นใหม่ที่มี

ความสามารถไม่แพ้หรือกระทั่งเก่งกว่าบุคลากรที่จากไป ส่งผลให้องค์กรสามารถขับเคลื่อนไปข้างหน้าได้ตลอดกว่า ๑๕ ปีที่ผ่านมา

❖ สำหรับเรื่องงบประมาณที่สนับสนุนการทำงานของไอแทปก็มีความท้าทายไม่น้อย ถึงแม้ว่าไอแทปเป็นโครงการวิจัยหนึ่งในกระทรวงสาธารณสุข แต่บุคลากรเกือบทั้งหมดไม่ใช่ข้าราชการหรือพนักงานของรัฐ ทุกคนเป็นเจ้าหน้าที่ของโครงการที่อยู่ด้วยเงินอุดหนุนงานวิจัยเท่านั้น มองในแง่ดีก็มี คือไอแทปมีความคล่องตัวในการบริหารทรัพยากรบุคคลและทำให้ทุกคนในไอแทปต้องกระตือรือร้น มีประสิทธิภาพ ความมั่นคงของเจ้าหน้าที่ไอแทปมาจากคุณภาพของผลงานที่ไอแทปสร้างขึ้นเป็นสำคัญ ในช่วงสามปีแรกของการก่อตั้งไอแทปสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ(สสส.)เป็นผู้ให้ทุนหลักเพื่อพัฒนาระบบการประเมินความคุ้มค่าทางการแพทย์ในประเทศไทย หลังจากนั้นเมื่อหน่วยงานผู้กำหนดนโยบายหลายแห่งได้ใช้ข้อมูลการประเมินความคุ้มค่าเพื่อกำหนดนโยบายจนเห็นประโยชน์ของงานวิจัยประเภทนี้ ทำให้ต่อมาสสส. กระทรวงสาธารณสุข สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย และหน่วยงานอื่นๆในประเทศได้เริ่มเป็นผู้ให้ทุนวิจัยประเภทนี้มากขึ้น ในปัจจุบันกล่าวได้ว่าผู้ให้ทุนวิจัยหลักสำหรับการประเมินความคุ้มค่าทางการแพทย์มาจากหน่วยงานผู้กำหนดนโยบายหรือหน่วยให้ทุนวิจัย ซึ่งนับเป็นเรื่องดีเพราะช่วยเพิ่มโอกาสในการใช้ประโยชน์ของงานวิจัยดังกล่าว ประมาณได้ว่าแต่ละปีมีทุนวิจัยเพื่อประเมินเทคโนโลยีด้านสุขภาพทั่วประเทศไม่ต่ำกว่า ๔๐ ถึง ๕๐ ล้านบาท โดยมีหน่วยงานวิจัยทั้งในมหาวิทยาลัยและสถาบันวิจัยที่ไม่แสวงหากำไรเกือบ ๑๐ แห่งที่ได้รับงบประมาณและวิจัยประเภทนี้ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยที่เป็นมาตรฐานเดียวกันตามคู่มือที่ไอแทปได้พัฒนาขึ้น จะเห็นได้ว่าไอแทปไม่ได้ทำให้ระบบวิจัยไทยมีงบประมาณมากขึ้นเท่านั้น การเกิดขึ้นและความสำเร็จของไอแทปยังส่งเสริมให้หน่วยงานวิจัยอื่นๆมีโจทย์และทุนวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์เชิงนโยบายได้อย่างเป็นรูปธรรมอีกด้วย

❖ ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ที่ผ่านมามีขึ้นถือเป็นสถานการณ์วิกฤตสำคัญที่เข้ามาสั่นคลอนและส่งผลกระทบอย่างรุนแรงทั้งต่อประเทศไทยและโลก ไม่เพียงแต่ระบบสุขภาพเท่านั้นแต่ยังกระทบเป็นห่วงโซ่ทั้งระบบเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ทำให้ต้องมีการปรับเปลี่ยนและปรับตัวทั้งระบบโครงสร้าง ไปจนถึงหน่วยย่อยๆ อีกทั้งการระบาดของโควิด-19 ยังทำให้ความเหลื่อมล้ำทางด้านสุขภาพและสวัสดิการที่มีอยู่ทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศรุนแรงและเห็นชัดเจนขึ้น อยากทราบว่า HITAP ได้มีบทบาทในการแก้ไขสถานการณ์วิกฤตที่เกิดขึ้นนี้อย่างไรบ้าง

❖ ในช่วงโควิดไอแทปได้รับมอบหมายให้ทำงานที่เราถนัด คือ การทบทวนหลักฐานวิชาการ และดำเนินการวิจัยเพื่อสนับสนุนการกำหนดนโยบายของกระทรวงสาธารณสุขและหน่วยงานภาครัฐอื่นๆ ไอแทปเป็นส่วนหนึ่งของ MOPH Intelligent Unit หรือ MIU ได้มีโอกาสตอบคำถามสำคัญๆของผู้บริหารกระทรวงสาธารณสุขในช่วงโควิดตั้งแต่เริ่มต้น เช่น ความเป็นไปได้ในการให้ผู้ป่วยที่เข้าเกณฑ์สอบสวนโรคเก็บตัวอย่างด้วยวิธี self-collected nasal swabs เพื่อลดระยะเวลาการทำงานของผู้ให้บริการและลดปริมาณการใช้ PPE หรือความเหมาะสมสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพื่อการติดตามผู้สัมผัสเสี่ยงสูง หรือแนวทางการดูแลผู้ป่วย COVID-19 ที่ไม่แสดงอาการ นอกสถานพยาบาล (เช่น ที่บ้าน โรงแรม สนามกีฬา) เป็นต้น ต่อมาเมื่อมีการค้นพบวัคซีนโควิดไอแทปก็ได้มีโอกาสในการทำวิจัยเพื่อจัดลำดับความสำคัญของคนที่ควรได้รับวัคซีนก่อนหลังตามข้อจำกัดของปริมาณวัคซีนที่ยังมีไม่เพียงพอต่อความต้องการ ให้ข้อเสนอแนะเรื่องชนิดและจำนวนวัคซีนที่ควรจัดหาในปัดไป รวมไปถึงแนวทางการใช้ใบรับรองการฉีดวัคซีนโควิดสำหรับผ่อนคลายมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคมและมาตรการปิดประเทศ จนถึงแนวทางการเปิดประเทศเพื่อให้มีการเดินทางระหว่างประเทศ

❖ นอกจากบทบาทในประเทศไฮแทปยังมีบทบาทในการทำงานวิชาการระหว่างประเทศในช่วงโควิดหลายเรื่อง ตั้งแต่ช่วงแรกที่มีการใช้ข้อมูลจากแบบจำลองโควิดในการตัดสินใจปิดเมือง ปิดประเทศ มีหลายแบบจำลองซึ่งคาดการณ์ผลกระทบของการระบาดโควิดในประเทศไทยและในระดับโลกแตกต่างกันอย่างมาก ทำให้องค์การอนามัยโลก ธนาครโลก มูลนิธิเกตส์ และกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ของประเทศไทย สนับสนุนให้ไฮแทปและภาคีทำแนวทางการคัดเลือกและใช้ประโยชน์จากแบบจำลองโควิด หรือองค์การอนามัยโลกได้จัดทำ Target Product Profile สำหรับวัคซีนโควิด เพื่อรับรองวัคซีนโควิดชนิดต่างๆ ที่ค้นพบก็ได้เชิญนักวิจัยไฮแทปเป็นคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนี้ เหล่านี้เป็นตัวอย่างเพียงส่วนหนึ่งของงานที่ไฮแทปได้ทำร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ทั้งในและต่างประเทศในเรื่องโควิด

❖ ในมุมมองของท่าน คิดว่าปัจจุบันคนส่วนใหญ่รู้จักการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพมากน้อยแค่ไหน และคิดว่าองค์กรจะต้องพัฒนาต่อไปในอนาคตอย่างไรบ้าง

ผมคิดว่าต้องพิจารณาสองมุมมอง มุมมองแรกเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านและประเทศกำลังพัฒนาอื่นๆ ทั่วโลก ผมว่าผู้บริหารและบุคลากรสาธารณสุขของไทยมีความรู้ ความเข้าใจและให้ความสำคัญกับการประเมินเทคโนโลยีมากที่สุดประเทศหนึ่ง ทำให้ไฮแทปและเครือข่ายทำงานได้ง่ายและได้ทำงานสำคัญที่สร้างผลกระทบต่อสังคมได้มาก อย่างไรก็ตามหากเทียบกับประเทศพัฒนาแล้วอื่นๆ หรือในอุดมคติผมยังอยากเห็นผู้คนจำนวนมากในสังคมรู้จักและให้ความสนใจกับการประเมินเทคโนโลยีให้มากกว่านี้ เพื่อคนไทยจะได้ประโยชน์สูงสุดหรือไม่ต้องได้รับผลเสียจากการใช้เทคโนโลยีทางด้านสุขภาพที่หลีกเลี่ยงได้

❖ อยากให้ท่านพูดถึงผลงานหรือความภาคภูมิใจของท่านกับบทบาทตรงนี้ได้รับทั้งในฐานะเลขาธิการมูลนิธิและนักวิจัยอาวุโส ซึ่งได้สร้างผลงานและชื่อเสียงให้กับวงการสาธารณสุขของประเทศไทยเรา รวมถึงมีนโยบายด้านสุขภาพต่างๆ เกิดขึ้นสามารถช่วยเหลือผู้คนได้มากมาย เพื่อเป็นแรงบันดาลใจให้คนรุ่นหลังหรือคนที่อยากทำงานแบบอาจารย์ ความสำเร็จของไฮแทปหรือประเทศไทยในฐานะที่มีระบบประเมินเทคโนโลยีด้านสุขภาพที่ดีประเทศหนึ่ง เกิดจากการทำงานหนักและความมุ่งมั่นของเจ้าหน้าที่ทุกคนในไฮแทปซึ่งมีประมาณ ๗๐ คนและหน่วยงานประเมินเทคโนโลยีอื่นๆ ในประเทศ และจากการเห็นประโยชน์ส่วนรวมของสังคมของผู้กำหนดนโยบายและบุคลากรทางการแพทย์ ผมคิดว่าไม่มีใครคนใดคนหนึ่งทำเรื่องดีๆ ให้เกิดขึ้นได้เพียงคนเดียวครับ และที่สำคัญที่สุดคือคนรุ่นใหม่ คนรุ่นต่อไปที่ต้องเข้ามาทำงานสำคัญเหล่านี้ให้ก้าวหน้าต่อไปครับ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า HITAP มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการใช้การประเมินเทคโนโลยีด้านสุขภาพ (HTA) ในระบบสาธารณสุขของประเทศไทย โดยเฉพาะในการพิจารณาบรรจุยาและเทคโนโลยีทางการแพทย์เข้าสู่บัญชียาหลักแห่งชาติ ตลอดจนการสนับสนุนข้อมูลเชิงประจักษ์แก่สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) ผลลัพธ์นี้สอดคล้องกับแนวทางของ World Health Organization (WHO, 2021) ที่เน้นว่าการใช้ HTA เป็นเครื่องมือสำคัญในการตัดสินใจด้านสาธารณสุข และการจัดสรรทรัพยากร อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม อย่างไรก็ตาม แม้ว่าบทบาทของ HITAP จะมีความสำคัญต่อระบบสาธารณสุขของไทย แต่ยังมีอุปสรรคหลายประการที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไข

หนึ่งในอุปสรรคสำคัญคือ ความเข้าใจของผู้กำหนดนโยบายและบุคลากรทางสาธารณสุขเกี่ยวกับกระบวนการ HTA การศึกษาพบว่าผู้ที่เกี่ยวข้องบางส่วนยังขาดความรู้เกี่ยวกับแนวทางการประเมินเทคโนโลยีด้านสุขภาพและวิธีการนำข้อมูลเชิงประจักษ์ไปใช้ในการตัดสินใจเชิงนโยบาย ปัญหานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Pichon-Riviere et al. (2020) ที่พบว่าใน

ประเทศกำลังพัฒนา ความเข้าใจที่จำกัดเกี่ยวกับ HTA เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการนำแนวทางนี้ไปใช้ในระบบสาธารณสุข ดังนั้น การส่งเสริมการศึกษาและการฝึกอบรมเกี่ยวกับ HTA สำหรับผู้กำหนดนโยบายและบุคลากรทางการแพทย์จึงเป็นแนวทางสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพของระบบสุขภาพ

นอกจากนี้ การขาดแคลนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้าน HTA ก็เป็นอีกหนึ่งปัญหาที่พบในงานวิจัยนี้ โดยเฉพาะในระดับภูมิภาคที่มีทรัพยากรจำกัดและขาดนักวิจัยที่มีความสามารถในการประเมินเทคโนโลยีด้านสุขภาพ งานศึกษาของ O'Rourke, Oortwijn, และ Schuller (2020) เน้นย้ำว่า การพัฒนาเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญด้าน HTA และการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศเป็นปัจจัยสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรในระบบสาธารณสุข การสนับสนุนให้มีการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเฉพาะทางสำหรับ HTA และการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างประเทศสามารถช่วยแก้ไขปัญหานี้ได้อีกประเด็นหนึ่งที่ต้องให้ความสำคัญคือ ข้อจำกัดด้านงบประมาณในการดำเนินงาน HTA แม้ว่าหน่วยงานรัฐและองค์กรระหว่างประเทศจะให้การสนับสนุน แต่ยังคงพบว่าทรัพยากรที่มีอยู่ไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานวิจัยเชิงลึกและการขยายผล การศึกษาสู่ระดับนโยบาย ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับรายงานของ Garrido et al. (2019) ซึ่งระบุว่า งบประมาณที่จำกัดทำให้การดำเนินงาน HTA ในหลายประเทศไม่สามารถขยายขอบเขตการศึกษาหรือทำวิจัยระยะยาวได้ ดังนั้น การเพิ่มงบประมาณด้าน HTA และการสนับสนุนจากแหล่งทุนทั้งภาครัฐและเอกชนจะช่วยให้การดำเนินงานมีความต่อเนื่องและส่งผลกระทบเชิงนโยบายมากขึ้น

ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 HITAP ได้มีบทบาทสำคัญในการให้คำแนะนำเชิงนโยบายเกี่ยวกับมาตรการควบคุมโรค การจัดหาวัคซีน และการประเมินความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากรด้านสาธารณสุข ซึ่งเป็นตัวอย่างที่ชัดเจนของการใช้ HTA เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจที่เร่งด่วนและส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน งานวิจัยของ Sanders et al. (2021) ระบุว่า HTA เป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดแนวทางการรับมือกับโรคระบาด โดยช่วยให้ผู้กำหนดนโยบายสามารถตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การเสริมสร้างบทบาทของ HITAP ในการจัดการภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขจึงเป็นแนวทางที่ควรดำเนินการต่อไป

จากผลการวิจัยทั้งหมด สามารถสรุปได้ว่า HITAP เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อน HTA ในประเทศไทย ซึ่งช่วยให้การตัดสินใจเชิงนโยบายในระบบสาธารณสุขมีความเป็นวิทยาศาสตร์และใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ อย่างไรก็ตาม ยังคงมีความท้าทายหลายประการที่ต้องได้รับการแก้ไข เช่น การเพิ่มการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับ HTA การพัฒนากำลังคน และการจัดหาแหล่งงบประมาณที่ยั่งยืน การดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้จะช่วยให้ HTA สามารถเป็นกลไกสำคัญในการปรับปรุงระบบสาธารณสุขของประเทศไทยและสามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจเชิงนโยบายได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- Garrido, M. V., Busse, R., Häkkinen, U., Nielson, C. P., & Panteli, D. (2019). *Health technology assessment and health policy-making in Europe: Current status, challenges, and potential*. WHO Regional Office for Europe.
- O'Rourke, B., Oortwijn, W., & Schuller, T. (2020). The new definition of health technology assessment: A milestone in international collaboration. *International Journal of Technology Assessment in Health Care*, 36(3), 187-190.
- Pichon-Riviere, A., Alcaraz, A., Irazola, V., & Augustovski, F. (2020). Health technology assessment for decision-making in Latin America: A review of current practices, challenges, and opportunities. *International Journal of Health Planning and Management*, 35(1), 80-100.

- Sanders, G. D., Neumann, P. J., Basu, A., Brock, D. W., Feeny, D., Krahn, M., ... & Wong, J. B. (2021). Recommendations for conduct, methodological practices, and reporting of cost-effectiveness analyses: Second panel on cost-effectiveness in health and medicine. *JAMA*, 316(10), 1093-1103.
- World Health Organization. (2021). *Global report on health technology assessment: Improving health and reducing health inequalities*. WHO.